

Kennis delen om het anders te durven doen

Hedwig Boerrigter, 6 september 2024

Korte intro vooraf

- Waarom agrarisch waterbeheer
- Wie, wat, waarom DAW

en dan aan het werk

Werken aan water. Waarom?

- **Kaderrichtlijn Water (KRW)** heeft als doel de juiste kwaliteit grond- en oppervlaktewater in de EU-lidstaten te realiseren, uiterlijk in 2027:
 - 50 mg/l nitraat
 - 2,0 mg/l P voor zand en löss
 - 6,9 mg/l P voor klei en veen
- Opgave voor de land- en tuinbouw: beperk emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar bodem en naar grond- en oppervlaktewater
- Beperk het gebruik van watervoorraden

 Nederland ligt niet op schema

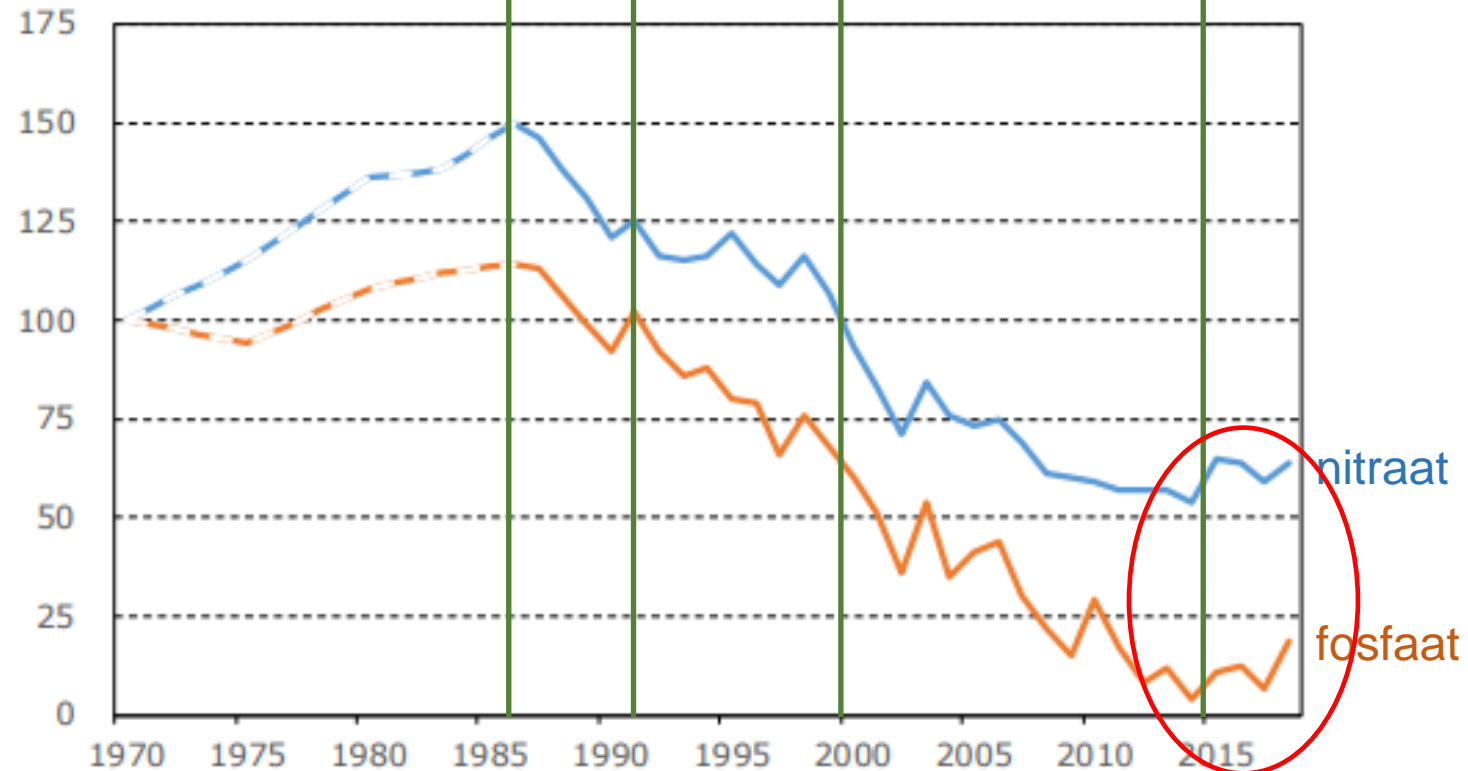

Significante reductie milieudruk, maar

2015 afschaffen melkquota m.a.g. toename melkproductie; gevolg: introductie Fosfaatrechten

1986 Meststoffenwet
1991 Nitraat Richtlijn
2000 Kader-richtlijn Water

nitraat en fosfaat in landbouw
1970 = 100

Eigen regie Landbouw: in 2013 start DAW

- DAW is een initiatief van LTO, want:
 - Water is cruciaal voor de landbouw
 - “Laten wij initiatief nemen, anders beslist de overheid voor ons”
- Doelgericht
- Ruimte voor maatwerk en vakmanschap
- Geschikt voor gebiedsgerichte aanpak en verdienvermogen

Partners van DAW

- LTO
- Unie van Waterschappen
- Interprovinciaal Overleg
- Ministerie I&W
- Ministerie LVVN
- Met support van RVO en Kadaster

Resultaten van 10 jaar DAW

- Gebiedsagenda's met inzicht in opgaves per gebied
- Meer dan 500 projecten uitgevoerd in de regio's
- Een eigen kennisdelingsprogramma sinds 2019
- Sectoren zijn betrokken via het kennisdelingsprogramma
- Meer dan 2.700 boeren hebben 1-op-1 bodem coaching gehad
- Kennisinstructuur is versterkt met Kennismatchers, Bodemteams, Netwerk demonstratiebedrijven en Kennisdeal Akkerbouw en Vollegrondsgroente
- Etc. etc.

Hoe doen we dit?

10 projectleiders

erfbetreders

9 regiocoördinatoren

172 bodemadviseurs

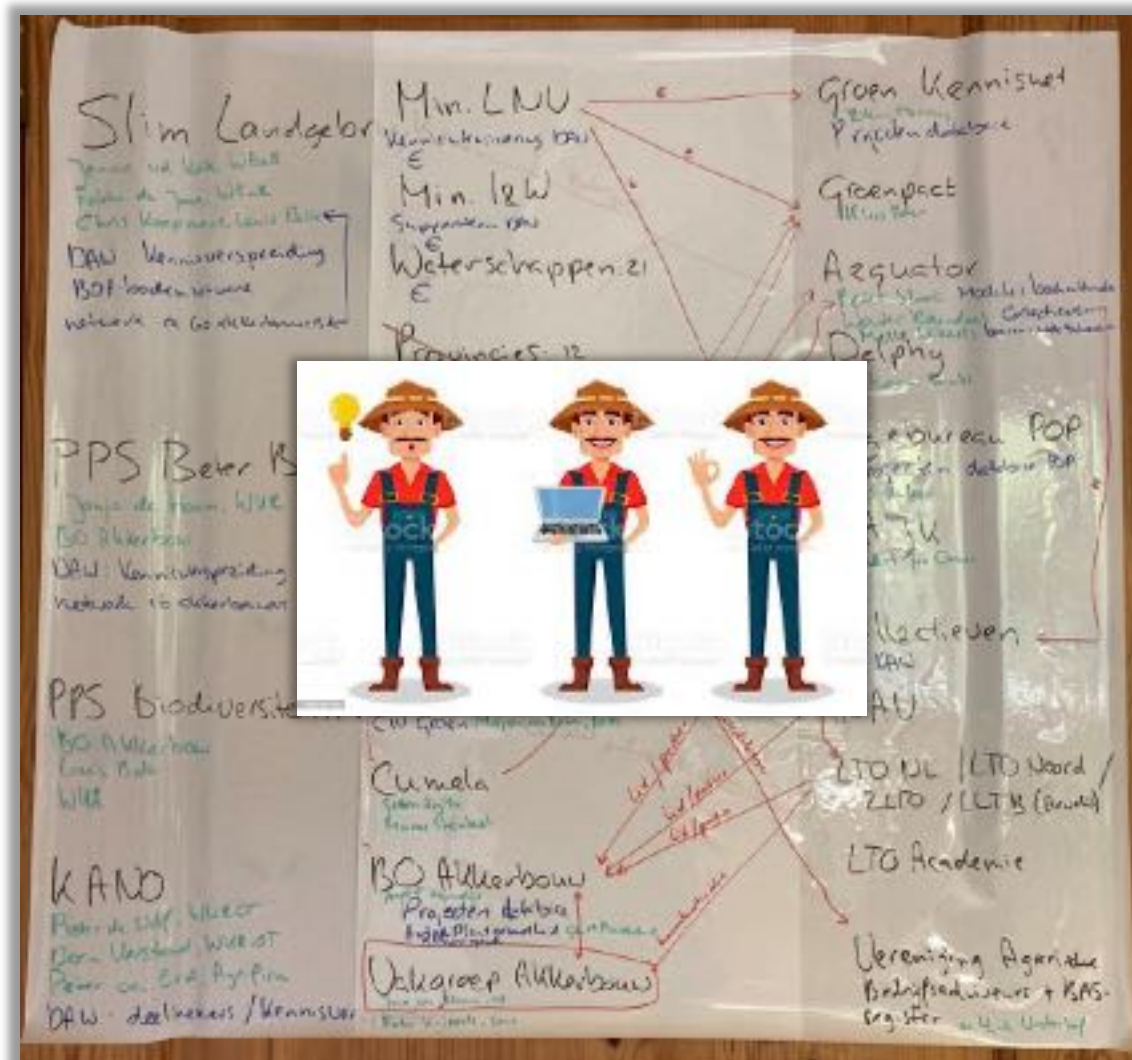
communicatie
en monitoring

10 bodemteambegeleiders

3 kennismatchers

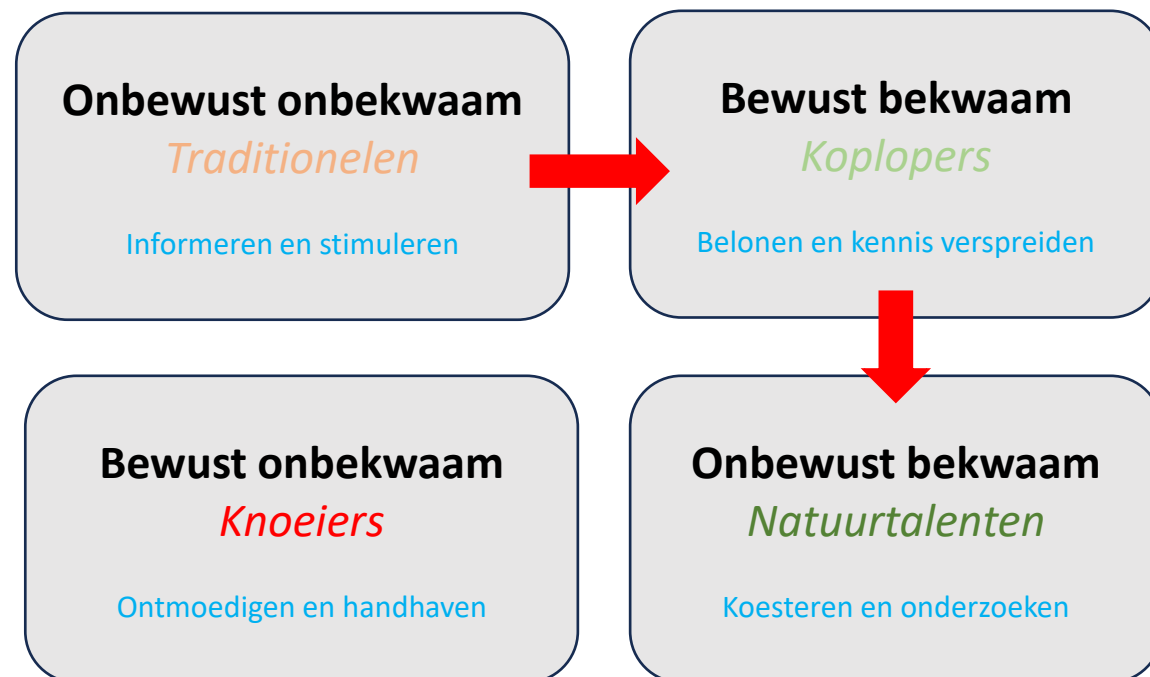

De boer centraal!

Kennis is key om iets anders te durven doen

- Iedere boer leert op eigen wijze
- Kennis – Houding - Gedrag
- Kennisprogramma gericht op bewustwording, inzicht en actie
- Vooral gericht op traditionelen en koplopers
- Veel kleine stapjes vooruit maken een big step

DAW organiseert samen met partners:

- Gluren bij de buren (excursies, demobedrijven)
- Open dagen, velddemonstraties, bijeenkomsten en webinars
- E-learning (Groenbemesters, Kruidenrijk grasland)
- Onafhankelijke bodem coaching
- Nmin-metingen: meten = weten
- Een grondwatermeetnet
- Dialoog tussen boer en beleid / boer en onderzoek
- Communicatiemiddelen als website, factsheets, flyers, Bodemscheurkalender en Spel van de Toekomst
- Etc. etc.

Gezocht: boeren met lef om het anders te durven doen

- Een ogenschijnlijk simpele maatregel vraagt een systeemomslag
- Het financiële risico van innovatie ligt 100% bij boeren
- Niet eenduidig en versnipperd kennisaanbod
- Cultuur
- Onjuiste prikkels
- Actualiteit groen onderwijs
- Betrouwbaarheid lange termijn beleid overheid

Waarom doen boeren mee?

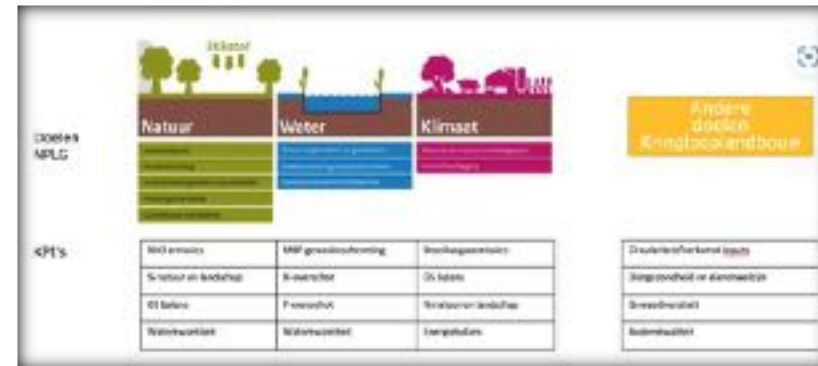
1. Niet afwachten, eigen regie nemen
2. Wat je niet uitrijdt of spuit komt niet in de sloot, en blijft in de portemonnee
3. Het middelenpakket beschikbaar houden
4. Laten zien dat je goed bezig bent
5. Collega's doen het ook, en gaan ermee door
6. Ketenpartijen en de markt vragen
7. Wet- en regelgeving

Op weg naar Doelsturing?

Voordelen van doelsturing

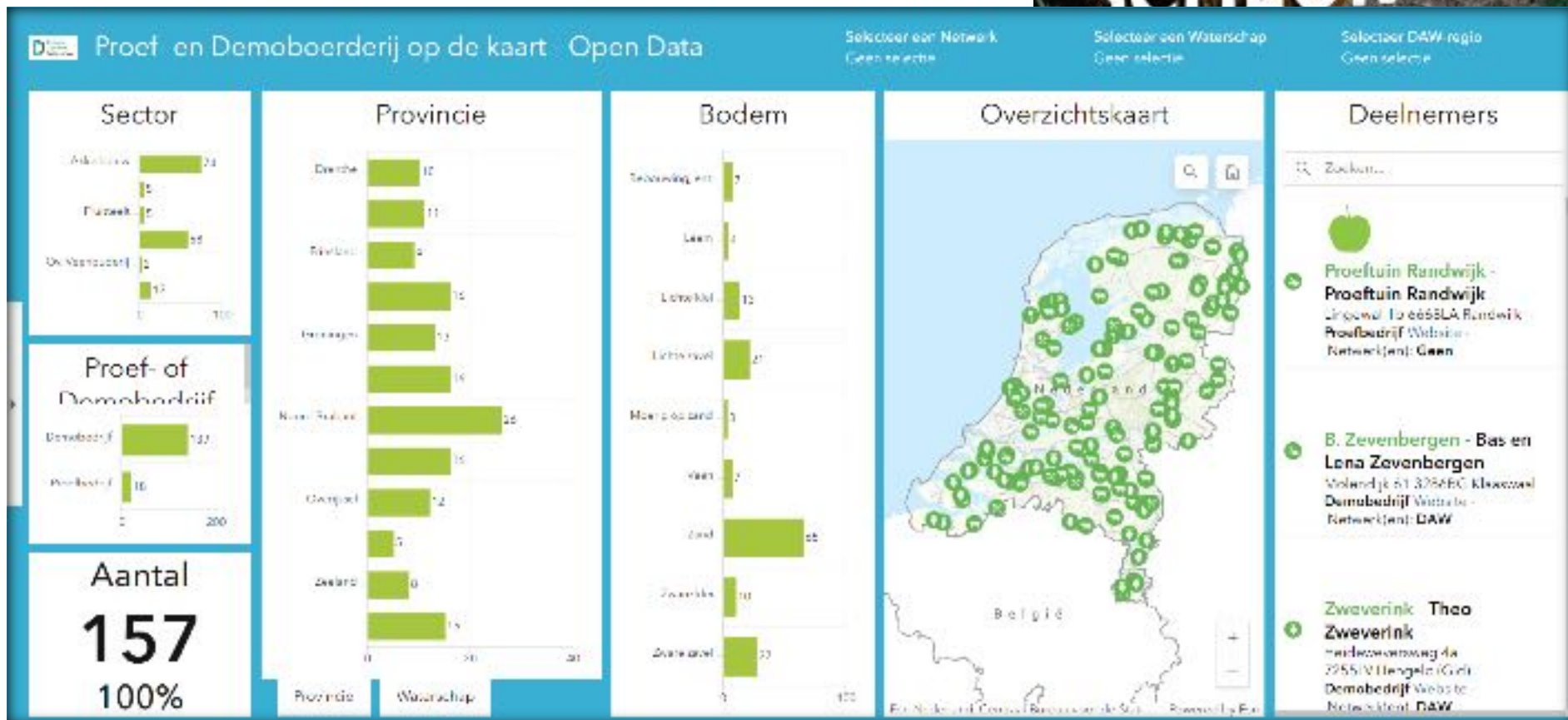
- Gaat uit van vakmanschap, deskundigheid, creativiteit en ondernemerschap
- Maakt doelen afrekenbaar, bv. via KPI's
- Maakt doelen en opgaven duidelijk op bedrijfsniveau
- Draagt bij aan meer bewustwording van milieu-, biodiversiteits- en dierwaardigheidsissues
- Geeft ondernemer handelingsperspectief
- Houdt rekening met verschil in ondernemers en bedrijfssituaties
- Biedt ruimte aan zoeken naar kosteneffectieve oplossing om doelen te halen
- Houdt rekening met rol van innovaties

Nadelen van doelsturing

- Verantwoordingsplicht vraagt tijd en brengt administratieve lasten
- Behalen van het doel kan afhankelijk zijn van zaken die boer niet kan controleren, zoals het weer
- Goede monitoring en borging van maatregelen brengt mogelijk kosten met zich mee
- Op weg gaan met doelsturing is een uitdaging voor beleidsmakers, die gewend zijn aan de voor hen 'vertrouwde' middelsturing

Voorbeelden

Actuele inzichten
Boerenwijsheden
Tips van de dag

Terugkerende begrippen

- Bewustwording
- Vertrouwen
- Doelsturing
- Vakmanschap
- Gedrag
- Lef
- Dialoog

Tijd voor het Spel van de Toekomst

- Ontwikkeld door WUR-OT, NAIK en DAW
- Reeds gespeeld door 100-en boeren, onderzoekers, ambtenaren, minister en studenten
- Dilemma's, debat, kennis en af en toe een bom

